

**feiten
en
meningen
uit
de
media-
wereld**

gerda cammaer
pascale milo
en
wim van der biesen

'Sauvez la télé!' Met deze woorden richtten een groep Franse vooraanstaanden zich tot President Mitterand en braken zij een lans voor KWALITEIT op TELEVISIE. De jongste tijd wordt er in Frankrijk heftig gedebatteerd tussen de zeven Franse omroepen. Hoofdrospelers in deze concurrentiestrijd zijn de openbare zenders A2 en FR3 en het commercieel station TF1. Aangezien beide kampen worden gefinancierd door reclame, dreigt de slag om de kijkcijfers uiteindelijk de kwaliteitsprogramma's van het tv-scherm te bannen.

*

Op het 20ste wereldcongres van de Internationale Federatie van Journalisten (IFJ) dat in mei 1990 in Cagliari gehouden werd, is MIA DOORNAERT voor een derde termijn herkozen als VOORZITTER van deze federatie. Zij is tevens journaliste bij de redactie buitenland van De Standaard en ondervoorzitter van de Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten van België.

*

Volgens EG-commissaris voor Cultuur en Communicatie, Jean Dondelinger, is de oorlog over de QUOTA van Europese en niet-Europese (lees : Amerikaanse) PROGRAMMA'S ten einde. De EG-televisierichtlijn die op 3/10/1989 werd goedge-

keurd en die de omroepen in de EG oplegt een meerderheid van Europese programma's uit te zenden, werd in de VS veroordeeld als zijnde 'protectionistisch'. Volgens Dondelinger is intussen gebleken dat de Europese markt voldoende groot is om ook het Amerikaanse aanbod 'op te slopen'. De totale zendtijd in de EG bedroeg in 1987 260.000 uur. Tegen 1995 zal dit gegroeid zijn tot 400.000 uur.

*

Op een seminarie dat voor een gespecialiseerd publiek georganiseerd werd door de Belgische Vereniging van de Dagbladuitgevers, werd o.a. gesteld dat in de jaren zeventig in alle lagen van de bevolking meer de krant gelezen werd dan zulks op dit moment het geval is. Terwijl de bevolking tussen 1972 en 1989 met 8 % steeg, daalde het lezerspubliek tijdens dezelfde periode met ongeveer 11 %. Deze afkalving voltrok zich sneller in het Franstalige landsdeel dan in Vlaanderen.

*

Op 31 mei 1990 werd het zogenaamde MINI-DECREET goedgekeurd dat aan de BRT een vast percentage van het kijk- en luistergeld garandeert, evenals bijkomende inkomsten uit reclame en sponsoring. Dit betekent dat de BRT tot eind 1992 51,5%

van de gerestorneerde opbrengst van het KIJK- EN LUISTERGELD krijgt toegewezen. Voor 1991 bedraagt dit 6,935 miljard BF. Dit is zo'n 160 miljoen BF meer dan door de Raad van Bestuur van de BRT was ingeschreven in de ontwerp-begroting van 1991.

Het nieuwe decreet laat bovendien SPONSORING op radio en televisie toe en effent de weg voor HANDELSPUBLICITEIT op de BRT-radio. De BRT hoopt voor volgend jaar langs deze kanalen nog eens 300 miljoen BF binnen te rijven. De eerste reclamespots waren vanaf 1 oktober te horen zowel op Radio 1 en 2 als op Studio Brussel. Op BRT 3 wordt geen reclame toegelaten. Deze zender wordt integraal gesponsord door de Kredietbank.

VTM is alvast niet te spreken over deze regeling, aangezien zij indruist tegen de overeenkomsten die bij de start van VTM zijn gemaakt : VTM verkreeg toen het reclamemonopolie voor de Vlaamse Gemeenschap voor een periode van 18 jaar.

Intussen werd door de Vlaamse regering een ontwerpdecreet goedgekeurd, het zogenaamde MAXI-DECREET, dat een GLOBALE regeling beoogt van reclame, sponsoring en boodschappen van algemeen nut op radio en televisie, en dit in overeenstemming met de Europese richtlijnen terzake.

*
Einde mei 1990 nam de holding rond de Antwerpse bankiersfamilie VAN THILLO de aandelen (33 %) over, die de familie Vink nog bezat in de uitgeverij J. HOSTE. Hierdoor komt de Brusselse uitgeversgroep voor nage- noeg 100 % in de handen van de familie Van Thillo, die tot dan toe reeds meerderheidsaandeel- houder was. Bij de uitgeverij Hoste worden, naast Het Laatste Nieuws en De Nieuwe Gazet, ook verschillende weekbladen uitgegeven.

*
Op 31 mei 1990 dienden CVP en SP een voorstel van decreet in dat de BRT via een VERNIEUWD STATUUT meer autonomie verleent, zodat de openbare omroep een dynamischer beleid zou kunnen voeren en zich beter zou kunnen wapenen tegen concurrentie. Dit voorstel, dat in grote lijnen overeenstemt met een nota van de Raad van Bestuur van de BRT terzake, werd door de Raad van State teruggefloten juist omwille van de té grote zelfstandigheid die het voorstel voor de BRT voor- behoudt. Volgens de Raad van State is het onduidbaar dat een openbare instelling niet langer zou onderworpen zijn aan de wettelijke bepalingen over de controle op instellingen van openbaar nut : 'Een instelling die op zulk een manier wordt

georganiseerd kan bezwaarlijk nog als een openbare instelling worden gekwalificeerd', aldus de Raad van State.

*
Vanaf 1 juni 1990 luistert BRT 1 naar de naam 'RADIO 1', een radionet voor 'actieve en nieuwsgierige mensen'. Radio 1 is een informatienet in de ruim- ste zin met klokvaste nieuwsuit- zendingen en grote horizontale programmablokken waarin alle mogelijke en onmogelijke onderwerpen aan bod kunnen komen omgeven door een ruim muziekaanbod. De luisteraar wordt uitgenodigd om actief deel te nemen en kan met alle suggesties en reacties terecht bij de 'groene telefoon'. Het nieuwe programma 'Voor de dag' (tussen 6 en 9 uur 's mor- gens) dat door verschillende diensten samen wordt gemaakt, is het paradepaardje van Radio 1 : gezellige kwalitatieve muziek alterneert met nieuws- berichten en diverse interventies over weer, sport, verkeer en randnieuwsjes. Tijdens 'de nacht van Radio 3' in de Singel werd met een groot feest de vernieuwde versie van BRT 3 voorgesteld. Klassieke- muziek-liefhebbers kunnen nu terecht bij de meer toegankelijke Radio 3, die voortaan een bekende financiële instelling als partner heeft.

Begin juni 1990 werd Marcel WILMET benoemd tot HOOFD-REDACTEUR van de Brusselse liberale krant Het Laatste Nieuws. Samen met René Adams zal hij de redactie leiden en ook de functie van bladmanager waarnemen. Wilmet was tot nu toe adjunct-hoofdredacteur.

*

Begin juni kreeg de BRT van een Brusselse rechtbank uitzendverbod voor het programma 'Zender Brussel' van Maurice De Wilde. In dit programma, dat handelt over de Belgische radio tijdens de tweede wereldoorlog, wordt onder meer aangetoond hoe de gewezen directeur-generaal van het N.I.R. Jan Boon 'zijn goede diensten aanbood aan de bezetter'. Ook Antoine Delfosse, een omstreden minister, bleek tijdens de bezetting een dubbelzinnige rol te hebben gespeeld. Op vraag van de kinderen Boon en gewezen kabinetchef Pierre Clerdent besloot de rechter deze 'lasterlijke uitzending' te verbieden, echter zonder de uitzending te hebben gezien of zonder de BRT te hebben verhoord. De BRT, bij monde van administrateur-generaal Cas Goossens, noemde deze beslissing een 'inbreuk op het grondwettelijk recht op informatie en vrije meningsuiting' en een 'aantasting van de mensenrechten', en beriep zich op het recht op

verdediging om de gevolgde procedure als 'gebrekkelig' te omschrijven, hetgeen in de pers werd beaamd door alle mogelijke betrokkenen. De BRT had, omdat ze problemen voorzag, zoveel mogelijk voorzorgsmaatregelen genomen om de 'wetenschappelijke exactheid' van het programma te garanderen. Na een korte verklaring door de administrateur-generaal ging de uitzending dan ook gewoon door, terwijl het gerecht tijdens de uitzending de BRT-gebouwen binnendrong teneinde de bewuste banden toch nog in beslag te nemen. De families Boon en Delfosse hebben uiteindelijk geen nieuwe klacht ingediend.

*

De Raad van Beheer van de BRT heeft beslist Mark GEVAERT te benoemen als Bestuursdirecteur Informatie. In die functie volgt hij Karel Hemmerechts op die in het najaar met pensioen gaat. Deze bestuursdirecteur bekleedt een erg belangrijke plaats binnen de BRT : hij is verantwoordelijk voor het nieuws én voor de duiding, zowel op radio als op televisie. Momenteel is Mark Gevaert Secretaris van de Administrateur-Generaal, Cas Goossens, en heeft in die functie ook de leiding over het directiesecretariaat van de BRT

*

Het Nederlandse commissariaat voor de media heeft begin juli de omroep VERONICA beschuldigd van en gestraft voor het verlenen van financiële en logistieke steun bij de start van de commerciële zender RTL-Veronique. Dit is in strijd met de mediawet, want dergelijke activiteiten zijn een 'ondermijning van het Nederlandse omroepbestel'. Hiervoor krijgt de omroep de tot op heden zwaarste straf uit de Nederlandse omroepgeschiedenis : UITZENDVERBOD voor de zeven eerste weken van 1991 en een boete van 900.000 frank. Veronica gaat tegen deze uitspraak in beroep met het argument dat de hulp aan RTL-Véronique werd verleend door personen en niet door de omroep.

*

Op 11 augustus 1990 werd de VLAAMSE AUDIOVISUELE REGIE, kortweg de VAR, opgericht met een startkapitaal van 100 miljoen BF. Deze gezamenlijke onderneming van de BRT (55% van de aandelen) en de Vlaamse Uitgeversmaatschappij VUM (45%), die o.a. De Standaard en Het Nieuwsblad uitgeeft, gaat in een eerste fase reclame werven voor de BRT-radio en sponsoring voor zowel BRT-radio als BRT-televisie. Het is de bedoeling dat de VAR op termijn uitgroeit tot de commerciële arm van de BRT, en dus zal instaan voor de verkoop van boeken, platen en video's, maar bijvoor-

beeld ook verantwoordelijk wordt voor de verkoop van de uitzendrechten van de BRT-programma's buiten Europa.

De VAR werkt echter niet exclusief voor de BRT, maar richt zich tot de totale radiomarkt.

*

De crisis in het Golfgebied was er wellicht niet vreemd aan dat de televisie-nieuwsuitzendingen hoge kijkcijfers haalden. Zo was tijdens de week van 13 tot 19 augustus 1990 het BRT-journaal van halfnacht met meer dan één miljoen kijkers het meest bekeken programma in Vlaanderen. De VTM-nieuws-uitzendingen van 22 en 19 uur kwamen op de 8ste en de 10de plaats met respectievelijk 772.000 en 704.000 kijkers. Ook het halfelf-journaal van de BRT kwam bij de 'top-twintig' en werd door 532.000 kijkers gevolgd.

*

In het kader van en in samenwerking met het Internationaal Filmgebeuren Van Vlaanderen in Gent loopt van 28 september tot en met 4 november een tentoonstelling over '25 jaar Vlaamse Film'. Deze tentoonstelling, die achteraf ook in andere steden zal te bezichtigen zijn, werd georganiseerd door de vzw 'Film-Memoires' met als voorzitter Jo Röpcke. Aan de hand van allerlei archiefstukken wordt een overzicht gegeven van wat er in

Vlaanderen de afgelopen 25 jaar werd geïnterpreteerd vermits ook co-producties aan bod komen en films die zonder overheidshulp tot stand kwamen, naast de 90 lange speelfilms die tot nu toe werden geproduceerd met steun van het Ministerie van Cultuur.

*

CABLE NEWS NETWORK, beter bekend onder de naam CNN, viert zijn tiende verjaardag. Het werd in 1980 opgericht door Ted Turner als een televisiestation dat uitsluitend en permanent nieuwsuitzendingen zou verzorgen voor een potentieel kijkerspubliek van 1,7 miljoen Amerikaanse gezinnen. In tien jaar tijd is CNN (via CNN International) uitgegroeid tot een wereldnet dat via satelliet in 93 landen kan worden ontvangen, en alleen al in de VS 55 miljoen gezinnen kan bereiken. Tot nog toe wordt CNN voornamelijk bekeken door politici, diplomaten, zakenlui, journalisten en academici. De Brusselaars blijven alvast verstoken van dit nieuwsnet : de kabelmaatschappijen willen immers dat CNN een transportvergoeding betaalt, wat echter door CNN wordt geweigerd. Intussen blijft CNN verlieslatend. Peter Vesey, directeur-generaal van CNN International, hoopt tegen 1992 voldoende adverteerders te kunnen aan-

trekken om uit de rode cijfers te komen.

*

Met de start van het nieuwe schooljaar zijn ook twee JONGERENKRANTEN gestart : K!, dat zich richt tot jongeren van 12 tot 18 jaar, en KITS, met als doelgroep de kinderen van het vierde tot en met het zesde leerjaar.

K! verschijnt elke woensdag en wordt uitgegeven door de Pentagroep. Het biedt zijn jonge lezers dezelfde rubrieken als een gewone (volwassenen)-krant, zoals binnen- en buitenlandse politiek, kunst, film en televisie, economie, technologie, cultuur enz. naast de broodnodige portie reclame. Er wordt gepoogd zoveel mogelijk aan te sluiten bij thema's die jongeren interesseren en te schrijven in een voor hen te begrijpen taal. Kostprijs van dit nieuwe persprodukt bedraagt 25 fr. per los nummer of 1200 fr. voor een abonnement. Het eerste nummer had een oplage van 200.000 exemplaren, van nummer twee en drie verschenen 100.000 exemplaren, terwijl men vanaf het vierde nummer een oplage van 45.000 exemplaren voorziet. 'Kits' is een onafhankelijke maandkrant voor kinderen van 8 tot 12 jaar uitgegeven door de uitgeverij 'De Eenhoorn'. De 'Kits'-krant wil een eenvoudige samenvatting brengen van de belangrijkste nieuwsfeiten die

de voorbije maand plaatsvonden. Daarnaast wil men met 'Kits' proberen de kinderen vertrouwd te maken met het fenomeen krant. Wie deze kinderkrant ontgroeid is kan overstappen op de hoger genoemde jongerenkrant en nog later op de gewone kranten. 'Kits' verschijnt tien keer per jaar en kost 50 fr. per los nummer of 420 fr. voor een schoolabonnement. Het wordt verspreid in een oplage van 10.000 exemplaren.

*

Vanaf 1 januari 1991 worden HET RIJK DER VROUW en LIBELLE samengesmolten tot één blad. Het nieuwe blad zal in Vlaanderen te verkrijgen zijn onder de naam 'Libelle', terwijl in het Franstalig landsgedeelte de naam 'Femmes d'Aujourd'hui' wordt behouden. Een en ander houdt verband met de sterkte van de bladen in beide landsgedeelten.

De nv IUM-TUM, uitgever van 'Libelle', nam de titels 'Het Rijk der Vrouw' en 'Femmes d'Aujourd'hui' over van de uitgeverij Edibel, die wordt gecontroleerd door de familie Van Thillo (Het Laatste Nieuws, Dag Allemaal, Joepie, ...). Deze overname kadert in een grondige herstructurering die de familie Van Thillo doorvoert in haar belangen in de uitgeverwereld. Eerder al werd het weekblad 'De Post' verkocht aan de IUM-TUM.

*

DE KRANT OP ZONDAG, Nederlands eerste echte zondagskrant, werd begin september aan de pers voorgesteld en verschijnt sinds 14 oktober 1990 wekelijks. Deze veertig bladzijden tellende krant mikt op een 'bovenmodaal en leesgierig' doelpubliek. De lay-out is fris en overzichtelijk, met veel witruimte en speciale zorg voor de foto's. Vijftien pagina's zijn voorbehouden voor advertenties, de vijftientig overige pagina's worden gevuld met de redactionele bijdragen : het accent ligt op binnenlandse berichtgeving, sport en 'business'. Voor het buitenlandse nieuws werd een akkoord gesloten met de 200 jaar oude Britse zondagskrant 'The Observer'. Het is de bedoeling een produkt te maken dat de grondigheid van een weekblad combineert met de snelheid van een dagblad. Wegens problemen met de Nederlandse Grafische Bond wordt 'De Krant op Zondag' in België gedrukt bij de Brusselse Hoste-groep. Naast problemen met de drukkersbond, kreeg de krant ook veel tegenwind vanuit streng protestandse hoek, omwille van de zondagsrust en stelde de distributie nogal wat problemen.

*

Het gaat niet goed met de VROUWENBLADEN in België. Zowel de oplage als de reclame-inkomsten kenden een grote terugval. De vrouwenbladen verloren als groep ruim 13 procent van hun oplage, waarbij 'Het Rijk der Vrouw' een verlies kende van bijna 20 procent. Ook het populaire 'Flair' moest terrein prijsgeven, zowel in Vlaanderen (ruim 8,7 %) als in Wallonië (ruim 13,6 %).

Ook de achteruitgang in de reclame-inkomsten was in sommige gevallen dramatisch. In het jaar tot 1 december 1989 daalden de reclame-inkomsten van de Vlaamse 'Libelle' met 57 %, terwijl 'Het Rijk der Vrouw' zijn reclame-inkomsten zag dalen met bijna 46 %. De elders vermelde overname van 'Het Rijk der Vrouw' lag dus in de lijn der verwachtingen, en illustreert de reclamemalaise die momenteel heerst in de sector. De intrede van VTM op de advertentiemarkt speelde, en speelt, hierin natuurlijk een grote rol.

*

FILMNET, de 'niet-openbare betaalomroep van (ondermeer) de Vlaamse Gemeenschap', heeft nieuwe eigenaars. Het Zweedse moederbedrijf Esselte heeft de aandelen van de zender verkocht aan een consortium samengesteld uit Canal Plus (40%), de Zweedse mediagroep Bonniers (20%) en het Amerikaanse Warner Bros (20%).

Canal Plus, als betaalzender reeds met succes actief in Frankrijk en Wallonië, maakt met deze zet duidelijk ook op de niet-francofone Europese markt te mikken.

*

De start van de RECLAMESPOTJES op de RADIO-NETTEN van de BRT heeft niet alleen bij een aantal 'niet-openbare' ketenradio's kwaad bloed gezet, maar ook bij tv-concurrent VTM. Die gaat er nog steeds van uit dat haar bij de start het meest absolute reclame-monopolie werd toegekend, en ziet in de toekenning van een reclamevergunning aan de openbare radio-zender een schending van de gemaakte afspraken, ook al verzorgt VTM zelf geen radio-uitzendingen. Aan dat laatste probleempje werd trouwens snel een mouw gepast, want prompt diende de private zender bij de Executieve het verzoek in om ook commerciële radio-uitzendingen voor de ganse Vlaamse gemeenschap te mogen verzorgen. Een verzoek waar noch de meerderheid, noch de liberale oppositie oren naar had. De PVV heeft - middels een voorstel van decreet - immers duidelijk gemaakt dat hun voorkeur uitgaat naar regionale zenders, met een maximale reikwijdte van een provincie.

*